

עלון קיבוץ ניר דוד (תל עמל)
מרץ 2022

צילום: חנה מאירי

מה בעלון

עלון מרץ צבעוני ופורימי.

קריאה מהנה.

עלון מס. 3 בשנת 2022, מס. 2281 למניין עלוני הקיבוץ

שותפים לעלון: אורי קלס / אסתי בר טל

גלי עסיס / דרור סגל / הילה דגני

חברות של שירי פירדמן / טל פוגל

לינה איזמירלי / נטליה זברדוצקיה / נציגי סיירת הורים

ענבר אברון-דותן / קובי מירום

עיצוב הלוגו החדש: עדי מיצה

צילומים: דרור סגל / חנה מאירי / מתן עסיס / תרבות ניר דוד

הפקת העלון בגרסת עיתון: כרמית נגלר

עורכת: סמדר יחיאלי

עלון פנימי, כל הזכויות שמורות

ענבר אברון-דותן - כמה מילים של תודה!

יש רגעים כאלה בחיים שכל מה שצריך זה חיבוק, חום, מישהו שישאל מה שלומך ובאמת יתכוון לזה. חודש וחצי היינו עם אבא באיכילוב. תקופה קשה מאוד. גם ההתמודדות עם מחלה קשה וגם חוסר יחס ורגישות מצד בית החולים. אבל מעל הכל הידיעה שאנחנו לקראת פרידה מאבא.

ידענו שאנחנו חייבות להוציא משם את אבא וגם ידענו לאן...

בית בריאות – בית על הנחל. ממש כאן אצלנו בקיבוץ.

רצינו שאבא יהיה קרוב אלינו. רצינו שהוא יוכל ליהנות מהחיוך של הנכדים כל אחר הצהריים, קיווינו שהוא יוכל לקום מהמיטה, ליהנות מהטבע והאוויר.

כשהגענו לבית, זכינו לכזאת קבלת פנים חמה. זה הרגיש כאילו סופסוף רואים את אבא. רגישים אליו ולצרכים שלו. אבל לא רק את אבא. גם אותנו ראו. ראו כמה מותשות היינו וכמה היינו צריכות חיבוק, צלחת עם אוכל חם, מיטה בלילה לישון ליד אבא, תשובות מקצועיות לסיטואציות שקורות עכשיו. ובעיקר – בעיקר נתנו לנו להרגיש שהגענו הביתה.

עד אותו יום עברתי עם האופניים על המדרכה ליד בית הבריאות שוב ושוב ולא באמת ידעתי על הקסם שמתרחש שם בפנים. ובדיוק בגלל זה היה לי כל כך חשוב לכתוב כאן את המילים האלו.

תעצרו ליד, סובבו מבט ותדעו שיש כאן בקיבוץ קבוצה של מלאכיות עלי אדמות שיום-יום נכנסות עם חיוך ומלא-מלא אנרגיה מבריא. בבית הזה יש אנשים ששרים, משחקים, מחייכים (גם אם כואב) ויש בו בעיקר בבית הזה, תחושה של משפחה, של לב ענק שרק רצה שיהיה לנו רגוע וטוב.

תודה לכל הצוות הנפלא: לענת הנדירה והעוצמתית, לחנה, לדליה ולד"ר שיבלי, שלרגע לא הפסיקו לחשוב על מה הכי טוב בשביל אבא (סליחה ששיגענו אתכם), לדגנית שכל יום קיוותה מחדש שאבא יקום לעשות פעילות ולא ויתרה לו, לבאסמה, לנאהידה, וסאוסן שהחזירו לאבא בימיו האחרונים את ההומור (וגם כמה מילים בערבית), למרסל על האוכל הביתי והמנחם, ולכל הצוות כולן – טניה, פנינה, שקד, איבתהל, מייס וציפי...

אנחנו לא נשכח לעולם ולנצח נהיה אסירות תודה על הדרך שהן איפשרו לנו להיפרד מאבא.

ענבר, ליאת, רות ואימא רוחל'ה.

סיירת ההורים בניר דוד פועלת מזה שמונה שנים וכיום שותפים בה 35 אימהות ואבות. הסיירת הוקמה על ידי קבוצת הורים אכפתיים שראו כיצד המרחב הציבורי בקיבוץ נעזב בשעות הלילה על ידי עולם המבוגרים ומשאיר לבני הנוער מרחב חופשי שבו לעיתים מתקיימת פעילות מסוכנת ומסכנת.

מתוך ההבנה כי נוכחות מבוגרת "מרגיעה" את השטח, מצמצמת ומקטינה סיכונים ויכולה להיות לעזר לבני הנוער במידת הצורך, החלה להתגבש קבוצת הורים שיצאה לסיורים בלילות שישי.

הסיירת נתמכת ומלווה על ידי המועצה באמצעות המח' לבטחון קהילתי. ההורים המתנדבים עוברים אחת לתקופה הכשרה מקצועית העוסקת בנושאים כגון תקשורת עם בני נוער, היכרות עם תרבות הביטחון ועם התנהגויות סיכוניות של בני נוער. ובשטח זוכים למפגשים בלתי אמצעיים עם נוער ניר דוד.

סיירות הורים קיימות בערים ויישובים רבים בארץ, כל סיירת מתנהלת באופן קצת שונה כנגזרת של המיקום ואופי הקהילה אותה היא משרתת. יש הבדל גדול בין סיירת עירונית שמסתובבת בפארקים ופוגשת נערים אנונימיים לבין סיירת קהילתית של קיבוץ שבה ההורים פוגשים את ילדיהם הפרטיים וחבריהם או את הילדים של השכנים. לכן מפגשי ההכשרה התקופתיים עוסקים גם בדילמות ייחודיות שנובעות ממצב זה.

סיירת ההורים מהווה מכפיל כוח במרחב הציבורי, תוך מעורבות והתנדבות בקהילה למען איכות חיים טובה יותר לילדנו ולנו. הנוכחות שלנו בשטח היא למען ביטחונם ושלומו של בני הנוער.

מטרות הסיירת

- ✓ הגברת תחושת הביטחון במרחב הציבורי של בני הנוער והוריהם וכלל תושבי הקיבוץ.
- ✓ צמצום מצבי סיכון, איתור ומיפוי מוקדים בעיתיים.
- ✓ נוכחות הורים – יצירת מקום לשיחה בגובה העיניים עם בני הנוער, ללא כל מחויבות או רתיעה שלהם. שיח מכבד ומחבק.
- ✓ הגברת החוסן והביטחון הקהילתי באמצעות רשת הורית ועבודה משותפת במרחב החינוכי.
- ✓ להיות משמעותיים עבור הילדים של כולנו.

בארבע השנים האחרונות הסיירת הונהגה על ידי **נטע שדמי** שלאחרונה הודיעה על סיום תפקידה.
אלה המילים שנכתבו לה והוקראו בערב פרידה חגיגי שנערך לפני כחודש:

נטע יקרה

שלב ההתבגרות הוא שלב מרגש, מעצים אבל גם סוער ומבלבל.
נטע יקרה, קיבלת את סיירת ההורים בדיוק בגיל הזה. הסיירת כבר למדה ללכת (בעיקר בימי שישי) אבל עדיין לא מצאה את מקומה בקרב המבוגרים ועדיין חיפשה את קולה.
ומהמקום הזה לקחת, לפני ארבע שנים, את ההובלה והבאת לייצובה של הסיירת ולשילובה בהצלחה במערך ההנהגה של הישוב.
בשנות ההתבגרות של הסיירת ניווטת אותה בנחישות רבה תוך מתן כתף תומכת ורחבה לסיירים מחד ועמידה חד משמעית על ערכי הקהילה מאידך.
בכך שימשת לנו, המתנדבים, מצפן ומשענת.
היום את מעבירה לנו סיירת בשלה ובוגרת בעלת ערכים ודרכי פעולה מסודרים עם למעלה משלושים מתנדבים, הורים לילדים ממגוון שכבות הגיל.
סיירת היוצאת לשטח מידי שישי לשמור על ביטחון ילדינו ברגישות ובנחישות אין קץ.
אז מה נאחל לך ולנו – שתמשיכי בעשייה הקהילתית המבורכת שלך בתחומים נוספים וחדשים ושפעילות הסיירת תמשיך להוות נידבך משמעותי בחיי הלילה של הקהילה.

אוהבים ומעריכים מאוד,
מתנדבי סיירת הורים ניר דוד

כיום מוביל את הסיירת צוות של ארבעה מתנדבים – אלדד סברנסקי, לירון ויטמן, ארנון רוטמן ונטעלי גובן שלו. ביחד, מטרתנו לשמר את פעילותה האיכותית והמסורה של הסיירת ולהרחיב את מעגלי השותפים בה.

בהזדמנות זו אנו מזמינים את כל מי שמתעניין, שוקל או רוצה להצטרף לפנות ללירון לפרטים.

אלדד, לירון, ארנון ונטעלי

הכרות עם נטליה זברדוצקיה ובנה מרק שהגיעו מאוקראינה

באתי לפגוש את נטליה ובנה מרק שהגיעו אלינו בשבת, ה-19.3. הפגישה התקיימה בביתם של לינה ועידן איזמירלי. לינה מתרגמת ועוזרת בקליטה.

נטליה מספרת: הם הגיעו מהעיר חרקוב (באוקראינית), או חרקוב (ברוסית). חרקוב קרובה לגבול הרוסי. מאוד מפחיד בעיר, הרוסים מפציצים את העיר מהים השחור, הרבה בתים נחרבו. בהתחלה נסעו לאימא של בעלה שגרה בכפר ליד חרקוב. היו שם שבוע. שמעו פיצוצים והתחבאו במרתף. משם עברו לאימא של נטליה שגרה בכפר יותר מרוחק. גם שם התחילו הפצצות, אז הם עברו ללביב (באוקראינית), או לבוב (ברוסית), עיר במערב אוקראינה. בעלה שוטר, הוא נשאר בחרקוב. במשך היום נמצא במשטרה, מטפל בפניות של אזרחים הקשורות במצב החירום. מהעבודה הוא הולך לישון במטרו, מתחת לאדמה. הם בקשר, רק הבוקר דיברו בטלפון. הבית שלהם לא הופצץ, אבל היא לא יודעת מה המצב לאשורו. מרק בן חמש וחצי, הוא סיים גן והיה בדיוק במסגרת שמכינה את הילדים לכיתה א'. נטליה עובדת בעיר בעבודה משרדית הקשורה למכס.

לנטליה בת בכורה, ליזה, מנישואים קודמים, שהגיעה לארץ לפני שנה וחצי עם תכנית "סלע". אביה של ליזה הוא יהודי, שם משפחתו יפה, והוא חי ברמת גן. הוריו נשארו באוקראינה. ליזה שינתה את שמה ל**אלישבע**. היא התגייסה לפני 3 חודשים ושובצה במשטרה צבאית.

נטליה מרגישה כאן טוב, מעריכה את כל מה שעשו למענם, הביאו להם את כל הציוד הנדרש. מרק לא מבין מילה, ובכל זאת מצליח להתחבר עם ילדים – שיחק עם הילדים של אלה (מורגן-פרג), בילה ביום הילד, ועכשיו הוא משחק עם שחר של לינה ועידן.

אין להם תכניות לעתיד. מחכים מיום ליום, לראות מה המצב שם, מקווים שיירגע ויוכלו לחזור.

לסיום שאלתי: איך האוכל בחדר האוכל? (הם אוכלים בחדר האוכל על חשבון הקהילה ו-3 פעמים בשבוע מקבלים ארוחת ערב מנשות "החסידה").

נטליה מחייכת: טעים מאוד, דומה לאוכל שהיא מכירה. חוץ מכוסמת, שכאן לא מכינים (לתשומת לב "החסידות"...).

איחלתי לנטליה ומרק שירגישו טוב אצלנו, ושיגמר כבר מסע ההרס במדינתם.

סמדר יחיאלי, 25.3.22

חיי תרבות בקהילה

הילה דגני, רכזת תרבות – אירועי חודש מרץ

יום האישה

את יום האישה הבינלאומי ציינו ב-8.3, בערב מקומי במועדון ח"ץ. נפגשנו לערב ספידייטינג עם כיבוד מפנק מתוצרת מקומית ומוזיקה מעיפה. השתתפו כ-80 נשים מכל המגזרים והגילאים. היה ערב מלא ניצוצות והשראה.

מודות מאוד לברמניות – נוי גינת ושני הכהן, לכלנית מלכין על האיגרות המעוצבות למופת ולצוות האנרגטי והאכפתי שהרים את ההפקה: סיון צור, זוהר זמיר, שרון גורן, אמירה רבטל ואורטל ביכובסקי.

ספידייטינג לבנות בלבד

פורים מבוגרים (מחאה)

אחרי שנתיים שפורים לא נחגג בקיבוצנו כראוי, הרים צוות החג אירוע רב משתתפים ושמחה עד לאידע.

תודות רבות לצוות הנהדר – ארבל גור, ז'אן-פול ארטיאגה, תומר מורגן ושני הכהן. למתנדבים הרבים בהפקה, בתפאורה ובבר. ותודה רבה לחברותא על העזרה, הפרגון ותחושת הקהילתיות.

לאמירה צ'סלר על ההתנדבות כמו כל שנה בכניסה.

והמחאה הזוכה: התנועה לשחרור בריטני (תנועה חברתית-אינטרנטית שתומכת במאבק של הזמרת האמריקאית בריטני ספירס לזכויותיה).

מתוך הקבוצה זכו בחופשה זוגית בקיבוץ אורטל שי הכהן ומאי פינטו, מתנת התיירות.

פורימון

נערך בשבת לכל ילדי הקיבוץ באולם הולצר. באירוע היו דוכני מזון, מתנפחים ודוכני משחק שהופעלו ע"י בני הנוער של הקיבוץ.

תודות חמות לענבר דותן שהתקינה והשמישה את כל מתקני ההפנינג בעזרתן של הגר קוצר, נילי צרפתי ושמרית ויינר. תודה לאמנון טובין ולעמרם שורר שעזרו לשנע את כל הציוד להולצר ובחזרה למחסנים. תודה לצוות המתנדבים הגדול, אבות ואימהות, שבאו להקים ולחסל את ההפנינג.

משלוח מנות

תודה לקרין מרום על ארגון המבצע והפקתו.

הצגת המגילה

השנה אולם הולצר התחפש לבית התרבות ובכוחות אדירים של הקהילה כולה הוקם בו אולם מופעים למשך שבוע, וכל זאת בכדי להמשיך את המסורת הנהדרת שלנו – הפקת המגילה הניר-דוידית. את רשימת העוסקים במלאכה, והם רבים, אשאיר להמשך.

אינני יכולה לסיים את דברי בלי לציין את נגה תמיר ז"ל, שהייתה מעורבת בכל אירוע, גדול כקטן בתרבות הקיבוץ. גם במהלך תקופת הקרונה, כשנאלצנו לבטל מסורות שהיו נהוגות מימים ימימה, נגה הצליחה לצקת תוכן, משמעות ומהות באירועים החליפיים שהועלו והייתה מעורבת בכל דבר שהופק פה עד ימיה האחרונים.

לצערי הרב מאוד, לא זכיתי לעבוד עמה זמן ממושך, אך מהמעט שיצא לי לפעול ביחד איתה, נתרמתי ולמדתי ממנה המון.

יהי זכרה ברוך

תודות לעושים במלאכה – גלי עסיס כתבה

הקריאו בסיום הצגת המגילה עידן איזמירלי ועידן אבידור

ראשית, לכם השחקנים הייתם נפלאים!!
כרמית נגלר, נוהר רבטל, עידן אבידור, עידן איזמירלי,
אמיר והילה גלמן, דודו ליבני, יערה וגנר, רוני זמלן,
אסי גופר, אדווה וגנר, הילה רצון, נהר אביגד, נועם
פירדמן ורון חזן

האחשוורוש – מולך מהודו ועד כוש

הקריינים

השליחים

בגתן וְתִרְשׁ – הזוממים

"ספחת מי" – שיר המריבה בין ושתי ואסתר

אסתר ואסתרית הצעירה, עם דודן מרדכי

זרש – "אישתתו" של המן
ועוזר האחשוורוש – "הלחשן"

"יהי לי לוויה לולי יהי לי לנו לכלנו – שיר ערש

למיקי ועקנין ומושיקו גרינברג – על הטקסט האקטואלי

לטל שיפוני ומאי פינטו – על ריקוד הנערות

לאושרית שטילרמן,
שרון גורן ותמר הכהן –
על התלבושות

לזהר אביגד, עטר אבידור,
לאה שוורץ וענת שוורץ –
על התפאורה שהפכה את אולם
הספורט לארמון מהאגדות
להדס גולן, אסתר פרג
ורותם סלוס –
על האביזרים המלכותיים

לדני פירדמן, ליאור בריר, שמרית וינר, עדי פירדמן ופועלי הבמה – על ההפקה הטכנית
לדגנית פרג ומתן עסיס – על הצילום של המופע ושל מאחורי הקלעים
לעומר טייכנר וצוות הולצר – על הכנסת האורחים החמה
למאפרות, המלבישות, המסרקות ולהורים על העזרה לפני ומאחורי הקלעים
לנמרוד, פזי ואליאס – צוות "ניר קול", על ההגברה והתאורה המרהיבה
לנמרוד וגנר – על ההפקה המוסיקלית

לעינת אזולאי האלופה –
על הובלת עשרות ילדים בריקוד ותנועה,
יחד עם כל צוות החינוך ומדריכי
השקדיות וכמובן העוזרות הצעירות:
יובל רבטל, יעל פז, ורותם סלוס –
יחד הבאתם לנו להצגה חדות נעורים.

להילה דגני – רכזת התרבות שאפשרה לכל זה לקרות

לגלי עסיס על העזרה בהפקה

ועכשיו לשתיים שבזכותן כל זה קרה, ויש לנו הערב מגילה:

מירי דגן והגר סולומון!!! בשקט, מקצועיות ומסירות, הפכתם את הבלתי יאומן לאפשרי. הזכרתן לנו שיש לנו קהילה נהדרת, יצירתית ומוכשרת.

ולכם קהל יקר – תודה שבאתם בנו לצפות.

אסתי בר-טל – פורים בגיל הרך

חג פורים מתבטא בשמחה ובהודיה על הנס וההצלה שקרו ליהודים בתקופת המלך אחשוורוש. סיפורו של החג מבוסס על המסופר במגילת אסתר. בפורים מצווה לשמוח וכל דאגה לשכוח וגם בתי הגיל הרך צהלו ושמחו!

גנון כלנית, גן רימון וגן ניצן קושטו והפכו לארמונות מלכותיים והילדים למדו את סיפור מגילת אסתר בהתאם לגיל ההתפתחותי בכל בית.

בפעוטון גפן הכירו את סמלי החג ושיריו, ובבית התינוקות הדס שיחקו וחקרו תיבת רעשנים מרשרשת וצבעונית.

בכל הבתים ערכו משתה פורים טעים ומשמח מעשה ידי ההורים והשולחנות היו מקושטים ועמוסים בכל טוב.

כל אחד מהבתים העניק לבית אחר במערכת החינוך משלוח מנות פורימי: הדס העניקו לגפן, גפן לכלנית, כלנית לרימון, רימון לניצן וניצן להדס.

פורים השנה היה קר וגשום ולכן לא יכולנו לצאת לתהלכה המסורתית שלנו ולחגוג עם דיירי בית הבריאות, אך לאחר החג, השמש הפציעה וחגגנו יחד עם דיירי הבית בשירים ובריקודים. גם צוותי הגיל הרך ציינו את החג במפגש פורימי ומשמח, כל הצוותים יחדיו: החלפנו משלוחי מנות, שיחקנו במשחקים פורימיים, ואפילו זיהינו אחת את השנייה בתמונות ילדות פורימיות.

חג קצר אך עמוס בכל טוב ומשמח

ועכשיו ניתן לתמונות להמשיך מכאן....

כמעט אביב שמח

אסתי בר-טל

מנהלת הגיל הרך

אנשים בקהילה

פרידה מטל פוגל, השף שהאכיל אותנו בשנים האחרונות

השבוע מסיים טל את עבודתו כמי שבישל עבורנו וניהל את צוות המטבח.
ביקשתי ממנו שיספר על עצמו:

אני בן 53, נולדתי והתחנכתי בקיבוץ אפיקים. למדתי בישול בבית ספר "תדמור" (בהרצליה). קרוב ל-30 שנה אני בתחום ההסעדה. התחלתי בעסק קייטרינג משלי באיזור המרכז. אחר כך הייתי שף של גן אירועים בכנרת. לפני ניר דוד הייתי שף של משמר העמק.

לאן מכאן?

קיבלתי הצעה טובה מאוד, לנהל מטבח עם צוות עובדים גדול של חברת אינטל בחיפה, להכין ארוחה ל-1000 איש, בעיקר אוכל אסיאתי. לפני כן אעבור התמחות בת חודש בתל אביב, אהיה ת.פ. של השף שגב משה שהוא הפרזנטור של החברה. זה אומר לעבור למגרש של הגדולים. זו הזדמנות שאי אפשר לוותר עליה. החמיא לי שהתקבלתי, מבין ראיונות שנערכו לעשרות אנשים.

ספר לנו, מה הכי אוהבים לאכול בניר דוד?

יכול להגיד מה לא; בניר דוד לא אוהבים חריף, פחות אוהבים בצל ולא רוצים לשמוע את המילה קוסברה.

עוף אוכלים פה כל הזמן, אסאדו חזק פה, ועוד אוהבים מאוד את המאכלים שהכנסתי לכאן כגון נאגטס והמנות הצמחוניות (הכוונה למנות בפני עצמן, כגון לזניה, ממולאים, פטריות ממולאות). הסלטייה זה משהו שלקחנו בחצי שנה האחרונה עוד רמה אחת קדימה. עולם האירועים שממנו אני בא שימש השראה, גם במגוון וגם בצורת ההגשה.

מה תגיד כפרידה לקהילת ניר דוד?

קיבוץ שנכנס לי ללב ולנשמה. אוהב מאוד את המקום ואת החברים, עם כל ההערות והביקורת, שזה דבר טבעי ואנושי.

אני עוזב בשמחה מהולה בכאב. התחברתי כאן לאוכלוסייה ואני מרגיש שגם האוכלוסייה התחברה אלי. השכלתי לדבר בשפה המקומית ולהיכנס לאנשים ללב. אני חושב שזה חלק מהתפקיד של שף; להיות בחוץ, להיות מעורב, להגיד שלום, להרגיש את הדופק. אין הרבה שפים שהם קיבוצניקים וזה תרם לחיבור.

טל, אני מאחלת לך בשם כל קהילת ניר דוד המגוונת, הסועדת בחדר האוכל או ממלאת הכלים – הצלחה והנאה במקום החדש.

תודה רבה לך מקרב קיבה ולב!!

סמדר יחיאלי

מזל טוב

שירונת יקרה מאוד,

לכבוד יובל שנים, מה אנחנו יכולות לאחל, למי שיש לה לכאורה כבר הכל?
יופי, חן, חברים וחברות, משפחה מקסימה, בית בשכונה נהדרת
כושר על, אינטליגנציה של שכל ולב, והצלחה מקצועית?
נותר לנו רק להשלים,
את מה שאנחנו מאחלות ליובל הבא של חיך הקסומים:
צמיחה רוחנית,

שלוות נפש, והתבוננות פנימית

שתפני זמן לגילוי עצמי, ולמה שהוא יביא
בריאות (כי מה לעשות, אנחנו בגיל שחייבים...)
חמישים גוונים של אפור.

לא מבחינת אפור שמבטא את דלות העולם,
אלא אפור שמבטא ש'לא הכל חייב להיות מושלם'
שתדעי לדייק את עצמך לקראת דגם משופר
של 'שירי גיבורת העל' שתמשיך להזיז הרים גם מחר.

המון מזל טוב נהדרת!!!!

אוהבות, החברות מניר דוד

שירי פירדמן בת 50

לזכר חברינו, בנינו והורינו שנפטרו

בחודש מרץ אדר א' – אדר ב'

שם הנפטר	תאריך לועזי	תאריך עברי
יצחק מידה	11.03.1972	כ"ה אדר תשל"ב
חיים גלר	05.03.1975	כ"ב אדר תשל"ה
ראובן ארליך	22.03.1977	ג' ניסן תשל"ז
חיים שלם	24.03.1977	ה' ניסן תשל"ז
חיים זמיר	19.03.1982	כ"ד אדר תשמ"ב
סלה אלטמן	29.03.1989	כ"ב אדר ב' תשמ"ט
אברי (אברהם) צ'סלר	03.03.1994	כ' אדר תשנ"ד
ראובן הוכמן	10.03.1998	י"ב אדר תשנ"ח
דינקה (דינה) לבב	09.03.1998	י"א אדר תשנ"ח
פנקה שורר	23.03.1998	כ"ה אדר תשנ"ח
שרה פונרו	26.03.1999	ט' ניסן תשנ"ט
דודי אריאלי	21.03.2002	ח' ניסן תשס"ב
מרים טייכנר	28.03.2004	ו' ניסן תשס"ד
שמואל שריג	02.03.2009	ו' אדר תשס"ט
דוד פליק	26.03.2009	א' ניסן תשס"ט
הדסה מאירי	31.03.2010	ט"ז ניסן תש"ע
זאב שדמי	07.03.2012	י"ג אדר תשע"ב
מוט'לה (מרדכי) רבינוביץ'	09.03.2015	י"ח אדר תשע"ה
מרים יחיאלי	15.03.2016	ה' אדר ב' תשע"ו
שרה (סלושה) מן	27.03.2016	י"ז אדר ב' תשע"ו

הסביבה שלנו

קובי מירום – היכן מקננת הקוקייה?

יש שיגידו – בשעון. אבל בעצם – היא אינה מקננת כלל, אלא מטילה ביצים בקינים של אחרים. גם זה לא מדויק: יש מינים של קוקיות שמקיימות את כל תהליך ההורות. כאן נספר על שני מינים שמגיעים לארץ.

בקצרה נספר על הקוקייה האירופית, דגם משופר של טפילות וניצול: הגוזל הבוקע בקן המארח, מסלק את שאר הביצים מהקן ונשאר יחידי לקבל את כל תשומת הלב מהוריו המאמצים. אם לא הספיק לסלק את הביצים, הוא יסלק את הגוזלים. הקוקייה האירופית מטילה את הביצים באיזור ירושלים, והיא זו שמפיקה את הקו-קו, כמו בשעון.

ובהרחבה: הקוקייה שאנו פוגשים בקיבוץ ובאיזורים נוספים, נקראת קוקייה מצוייצת, בגלל נוצות ראש שמזדקרות בזמן של התרגשות.

כמו בתמונה שבה נראית קוקייה פצועה, אותה מצאה שלומית חרמוני לפני כמה שבועות, והועברה לטיפול רפואי בשירות החי-בולנס.

קוקיות אלו מגיעות מאיזור תורכיה וחורפות בצפון אפריקה. הן מקדימות לחזור, וכבר בינואר הן נראות בארץ. הן מאתרות קינון של עורבים וקאקים המשמשים כפונדקאים לגידול גוזליהן. הקוקיה מתצפתת על בניית הקן ועל ההכנות להטלה. הרבה פעמים הקוקיה הזכר מסיח את דעתם של העורבים, ובזמן שהם רודפים אחריו, הנקבה מגיעה לקן ומטילה בו בין ביצה אחת ליותר, ומסתלקת. גוזלי הקוקיה המצוייצת אינם מגרשים את "האחים החורגים" שלהם, אבל הם זוכים בשלל יתרונות; הגוזל בוקע כמה ימים לפני גוזלי המארח, הוא זוכה לפיכך בהזנה מלאה, ללא שותפים, מה שמגדיל את היתרון שלו בכל שלבי הגידול.

בתמונה נראים שני
גוזלים, שונים מאוד
במראה, ועדיין אין
תשובה מלאה לחידה,
מדוע העורבים ההורים
אינם מבחינים בגוזל
הזר וממשיכים לטפל
בו במסירות.
צילום: יורם שפירר

גוזל הקוקיה, גם כשהופך פרחון (ציפור צעירה שכבר יכולה לעוף באופן עצמאי), ממשיך לתבוע מזון מהוריו בצרחות רמות, מה שמסגיר אותו לאוזניים סקרניות, שאלו את מירי בקל, שבכל שנה מדווחת לי על עורב שמאכיל גוזל של קוקיה ברחבי הקיבוץ. סביב החודשים מאי-יוני נעלמים הגוזלים: הם חוזרים למקום שממנו יצאו הוריהם. זהו מנגנון מופלא: מוח של ציפור, בגודל גרגר אפונה, מכיל כמות עצומה של מידע, כולל התורשה הגנטית של מסלולי הנדידה. הגוזל גדל בין עורבים, אבל כשיהפוך לפרט עצמאי, "יחזור להיות קוקיה" וידע בדיוק לאן לעוף.

[השלמת מידע מאתר הצפרות הישראלי]

דרור סגל – גן השלושה של מטה

הציבור הרחב מכיר ובצדק את גן השלושה (הסחנה), בעיקר בהקשר של אתר פיקניקים, שחיה ומדשאות מוצלות. אנו, החיים כאן שנים רבות, מכירים מי יותר ומי פחות, גם צדדים אחרים של הגן. את חום המים הנעים והקבוע, את התופעות הגיאולוגיות וההידרולוגיות סביב הנחל, צמחיה, בעלי חיים וגם שרידים ארכיאולוגיים והיסטוריים רבים ומגוונים. החלק המערבי של נחל עמל (האסי), שונה מחלקו המזרחי בתחומי הקיבוץ. השוני העיקרי באופי הגדות, הבנויות מסלע גיר וטרוורטין. הדבר אפשר נוכחות אנושית אינטנסיבית, החל מימי האדם הקדמון וברוב התקופות לאחר מכן עד ימינו. לכן מתגלים בשטח הגן כלי צור, מחצבות קדומות, תלים מקראיים, שרידים מהתקופות הרומית והביזנטית, טחנות קמח ומתקנים שונים. בסקירה זו נעסוק רק במה שאינו נראה על פני הקרקע ומצוי בעומק האדמה, לרוב בסלע שנחצב. במהלך השנים, מתגלות יותר ויותר מחילות וחללים תת קרקעיים בגן השלושה. החללים כולם נחצבו בסלע בידי אדם במהלך התקופות ההיסטוריות. יש לשער כי טרם נאמרה המילה האחרונה וכי יחשפו בגן או מתחתיו, חללים נוספים שנחצבו בגדות הנחל.

המחילה בגדה הדרומית ממערב למוזיאון בין שתי גבעות התל –

ממש ממערב לגשר האבן, המחבר בין שני המוזיאונים, מצוי פתח מחילה חצוב בסלע. בעבר הפתח יצא ממש אל המים בסבך הנחל. כיום מצויה בפתחה רמפה של עפר שנשפכה עם הקמת הגשר, בשנות התשעים. המחילה יחסית צרה ונמוכה, כמעט כמו תעלה סגורה. רק הפתח הפונה אל הנחל רחב יותר. היא מוליכה אל פנים התל מתחת לערוץ המפריד בין התלים. במהלך חפירות תל עמל המחילה עברה ניקוי, בעזרת חברי הקיבוץ שאף הביאו משאבה לסייע. המחילה נחקרה על ידי רבים ופורסמה בכמה מסגרות: בדוחות החפירה, על ידי אמיר יחיאלי, קלובר וטפר שפרסמו אותה בספרם, צוותי מלח"ם [המרכז לחקר מערות וחללים תת קרקעיים], וגם כותב שורות אלה, כסטודנט ואחר כך כחוקר ומנהל המוזיאון. עם זאת המחילה נותרה חידה במידה רבה. הסברה כי נחפרה כמחילה לעמידה במצור נשללה לחלוטין. אין בישוב חומה והנחל מהווה מקור מים מלוח למדי כמי שתיה לטווח ארוך. היו שראו בה מחילת מסתור ומילוט וייחסו אותה לימי מרד בר כוכבא. ישנה סברה כי נחפרה כמתקן שהוציא מים ונוזלים מהעיר, או אפשרה להביא את מי הנחל (לא בזרימה). אולי שימשה לסוג של תעשייה, צביעת בדים או עיבוד חקלאי? אפשרות נוספת שנחצבה כבית מעיין, המוליך למעיין תת קרקעי מתוק יותר, שזרם אל נחל עמל, הגדול והמלוח.

אכן במחילה חצובה תעלה קטנה דרכה זורמים מים במשך כל השנה. לא מן הנמנע כי המחילה שימשה לכמה מטרות, כלומר בית מעיין וניקוז נוזלים אל הנחל, שאפשר גם בריחה מהישוב או ממבנה שניצב מעליה, ישירות אל סבך הנחל. התנאים במחילה, לא אפשרו אחסון ומסתור ממושך, היא צרה מידי וטחובה.

פתח המחילה בגדה הדרומית, ליד התל והגשר המחבר בין המוזיאונים. ניכרת תעלה חצובה שנועדה לניקוז נוזלים אל הנחל (צילום דרור סגל)

מערה בגדה הדרומית של הנחל –

במרכז הגן כיום, באזור מלתחות החורף שנבנו בגן בראשית שנות השבעים, הייתה בעבר מערה. הפתח גדול למדי וניכר בתמונה ישנה. מהות החלל לא הובהרה, יתכן ששימשה לאחסון, מסתור, קבורה ו/או לשימושים נוספים. היא איננה קיימת בשטח, בעקבות הפיתוח המודרני.

[תמונה בעמוד הבא]

גן השלושה בשלהי שנות החמישים. שימו לב לפתח מערה בגדה הדרומית בימין התמונה. על המצוק ברקע, נבנתה המסעדה, מספר שנים אחר כך (צילום עזריה אלון)

מערת קבורה –

בגדה הדרומית ליד המעיין, הייתה בעבר מערת כוכים ששימשה לקבורה. היא התמוטטה ונעלמה כמעט לחלוטין, למעט שרידי כוכים שנותרו במצוק.

פתחי מחילות ליד הטחנה המשוחזרת במרכז הגן –

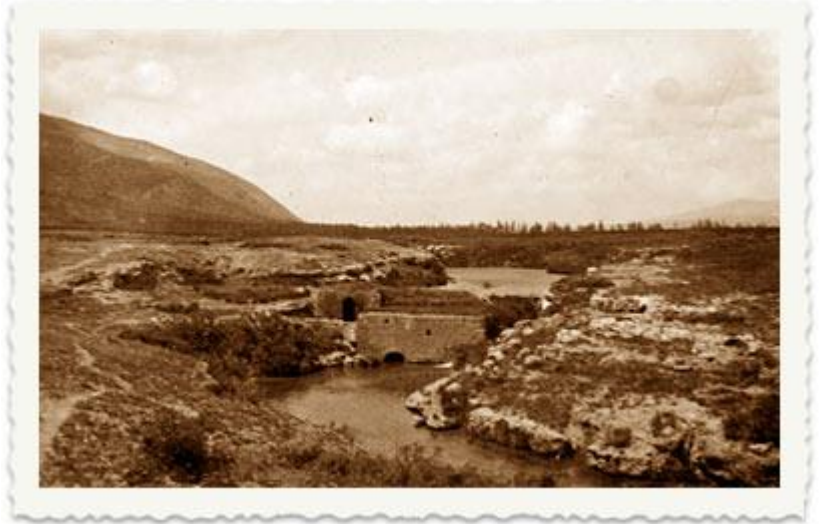
בגדה הצפונית של הנחל, ממזרח לטחנת הקמח המשוחזרת במרכז הגן, מצויים שני פתחים חצובים בסלע. כיום סתומים באבנים ומכוסים בשיחי פטל. המכלול הזה נחקר חלקית על ידי קלונר וטפר וכן ביקרו בו אנשי מלח"ם. החוקרים שרטטו תרשים סכמתי של החללים אך מהותם לא הובהרה וגם לא מועד חציבתם.

המחילה המרשימה בגדה הצפונית –

עבודות נרחבות של פיתוח והנגשה, בוצעו בגן לפני מספר שנים. במהלך חציבת הסלע, נחשפו פתחי מחילה תת קרקעית מרשימה, שהיו קבורים בעומק השטח, מתחת למצוק הסלע. המחילה נחצבה במפעל רשמי ברור, במקביל לנחל בגדה הצפונית. היא נחשפה בקטע מתחת לבוסתן בין טחנת הקמח המרכזית המשוחזרת, לטחנת הארובה המזרחית. המחילה נחשפה ריקה לחלוטין, אך מצופה מבפנים בנטיפים קטנים, המעידים על כך שזרמו בה מים זמן רב. המכלול המרתק הזה נחקר כיום מדעית,

בדרכים ושיטות שונות. לא מן הנמנע שהיה קשר בעבר, בין הפתחים ממזרח לטחנה המרכזית, למכלול שנחשף לאחרונה. יתכן כי שימשו כמתקן הקשור בכוח המים. הקשר נקטע בכמה שלבים בעקבות הפיתוח המודרני בגן.

הצילום המפורסם של ד"ר סלוס, בשנות השלושים. שימו לב למצוק בגדה הצפונית, בימין התמונה. תחתיו נחצבה המחילה שנתגלתה בשנים האחרונות.

תמונה משנות השישים של המאה הקודמת. משמאל, ניכר אותו מצוק בגדה הצפונית. כיום נמצא כאן שביל ההנגשה אל הנחל. כאן מתחתיו, נחשפו פתחי המחילה שנתגלתה לאחרונה. מימין גבעת החרובים (תל עמל המערבי). ברקע בניין המוזיאון, הניצב על גבעת תל עמל המזרחי.

לסיכום – בשטח גן השלושה כיום, בעיקר לאורך המצוקים בגדות הנחל וגם בתילים, נחשפו מספר חללים תת קרקעיים מרתקים, חצובים ועשויים ידי אדם, מהעת העתיקה. לא מן הנמנע כי יחשפו פתחים נוספים, בעיקר בגדה הדרומית מול התל המערבי (גבעת החרובים). השרידים הרבים שמתגלים לאורך נחל עמל בשטח הגן הלאומי, מעידים כי החברות האנושיות, בדורות שקדמו לנו, הכירו בייחודו של הנחל וידעו לעשות בו שימוש, לא פחות מאיתנו כיום, לצרכי חקלאות, מתקני תעשייה, מגורים ואפילו לנופש ומרגוע.

תשבץ הגיון – הוריקן [אורי קלס]

6		5		4		3	2	1
					8			7
	12		11		10			9
			15			14		13
							16	
19			18					17
	22			21				20
		24		23				
		26						25

ה ג ד ר ו ת

מאונך

מאוזן

<ol style="list-style-type: none"> 1. בנק עם ראש המשפחה הלך מכות (4) 2. מו"מ פנטי שונה למלוכלכים (7) 3. 9+ מאוזן תחזרו (4) 4. בלווין הזה נתנו נגיסה (3) 5. תישן בביתו של המן ותבכה ותקטר (6) 6. ר"ת, בתי הוא דו משמעי (4) 8. במת הארגון היא מאורגנת (6) 11. תמות! מסביב להולנדי יש צילומים (6) 12. בחבורות למד בלי בעיות (4-3) 14. דנה אור מסתבכת בספרד (6) 17. החזרה שחזרה (4) 19. שיקרו לו עם כספו (4) 21. בין עיתון דוד ועותק (3) 24. מספיק ששב נקי (2) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. נקודת חן זו שבה עם איש מלא (3) 4. היפופוטם שכזה יש בה תום משונה (5) 7. בין משקל למספר (5) 9. ראו "3 מאונך" 10. מסתת מסביב לציפוי ונעלמת (6) 13. נא בקו לצרי עין (4) 15. נגדי יש לו ים אחר (4) 16. מאיר את החודש בביטוח הזה (7) 17. יחי בארבו לשים את היד הרביעית (4) 18. נמרק ונבריק את הקוף שחדר לבננה (4) 20. שסופנו הוא: איך שקוראים לנו (6) 22. צדיקים ששבים עם נהר (2) 23. חיפשו בין העדיפות שלו (5) 25. זה בהיר כשהוא התריע (5) 26. כילדה שלו בדו-רה, למשל (3)
--	---